

in CC Hasselt

TOM LIEKENS, ALS EEN ‘DANIËL IN DE LEEUWENKUIL’

Eugène Delacroix keek goed naar Pieter Paul Rubens en Tom Liekens keek goed naar Eugène Delacroix. Zo lijkt de kunstgeschiedenis soms wel op een processie van Echternach. Maar deze stappen, die eeuwen overbruggen, blijven schatplichtig aan het eigen tijdsgewricht. Doorheen het respect voor de traditie, gaat deze Götterdämmerung niet voorbij aan de smaak van de toenmalige én hedendaagse kunstminnaar.

Joannes KÉSENNE

Zo brengt CC Hasselt Liekens’ hommage aan Delacroix onder de aandacht. Hij deelt met hem – naar eigen zeggen – “diens liefde voor het schilderen van onder andere tijgers en leeuwen”. Gemeenschappelijk is ook hun beider voorliefde voor een compositie die eerder gestructureerd wordt door de kleur dan wel door de tekening. Maar wat met het chiaroscuro, de dichtelijke romantiek, de bloedbaden, de verkrachtingen, de vuile eros bij een Delacroix? Dat wordt ingeruild voor een scène waarin christenen door de Romeinen voor de leeuwen worden gegoooid. Het oogt uiteraard niet minder gewelddadig.

natuurlijke evolutie deelde hij met zijn vader-bioloog, met wie hij er als klein jongetje op uit trok om nestkastjes te verkopen en vleermuizen te detecteren. Zo ook zien we in zijn beeldtaal vol-op opgezette dieren, Wunderkammer en portretten van Darwin verschijnen. Zijn bewondering voor de vader van de evolutietheorie kan gewoon niet op. Alle menselijke mentale vermogens, geheugen, alle redeneervermogen, moreel besef, schoonheidszin, altruïsme, moed, liefde, – werkelijk alles wat men doorgaans als typisch menselijk beschouwt – is volgens Darwin ook bij dieren aantoonbaar. Liekens maakt in zijn artistiek werk evengoed het statement dat de verschillen tussen mens en dier veeleer kwantitatief zijn, dan wel kwalitatief van aard. Dat geen enkel ander dier over de complexiteit van onze taal beschikt, lijkt hem niet te kunnen overtuigen.

BOS OF BOOR

De kunstenaar weet met de nodige ironie doorheen deze debatcultuur te fietsen. Zo zien we in ‘En forêt de Fontainebleau’ (sic) twee neukende herten opdoemen tussen het struikgewas. Let wel: in het Frans is ‘forêt’ een boor en ‘forêt’ een bos. Het bos van Fontainebleau staat in de kunstgeschiedenis uiteraard voor de voorlopers van het impressionisme die naar en in de natuur wilden schilderen, maar kennelijk dit wellustig diergedrag nooit in het vizier hadden? Let ook op het toekijkende, jaloerse hert. Deze subtiele gelaagdheden in Liekens’ werk mogen ons niet ontgaan. Ook in ‘The Kongo room’ of ‘The jungle room’ wordt op de lachspieren gewerkt met enige postkoloniale nostalgie. Verrassend oordeelkundig gecomponeerd is echter zijn grafisch werk. Het zijn collages waarin

Tom Liekens, 'Delacroix's Dream', 2015, olie en acryl op doek, foto Diego Franssens

houtsneden zijn verwerkt, afgedrukt op Japans papier. Hij kreeg de techniek onder de knie in het Frans Masereelcentrum.

Naast de 40 grote doeken van Tom Liekens, is in CC Hasselt tevens werk te zien van fotograaf Tom Callemin, schilder Erik Chiafele, het Halewynservies van Frans Gentils en divers werk van Niels Vaes. Callemins zwartwitfotografie danst op de smalle koord tussen desolate objectiviteit en dreigende suggestiviteit. Bijzonder knap is het werk ‘Holding’ waarop een vrouwelijk halfnaakt – slachtoffer (?)– door twee helpende handen wordt ondersteund. Chiafele bewijst in

het werkje ‘Gestalt’ zijn picturale subtiliteit, door fijnzinnig twee – in intimiteit verbonden – gezichten door de kleuren groen en rood in een zwart cloisonisme te laten verzinken. De wijze waarop Frans Gentils zijn dierlijke symboliek in eetborden weet te toveren, zorgt voor een vervreemden-de distantie. Niels Vaes vat in de architectuurfoto ‘Untitled’ de lijnvoering van een flatgebouw in de leegte van een meubelrek.

Tom Liekens, Tom Callemin, Erik Chiafele, Frans Gentils en Niels Vaes, nog tot 8 november in Cultureel Centrum Hasselt, Kunstlaan 5, Hasselt. Open di-vr van 10-17 u., za-zo van 13-17 u. www.ceha.be

Steven Shearer à la Charles Riva Collection

LET THERE BE ROCK !

Cela fait cinq ans maintenant que Charles Riva, ancien galeriste, ouvre sa collection au public. En son hôtel de maître bruxellois, il présente, et ce plusieurs fois par an, nombre d’artistes prestigieux, citons entre autres Robert Mapplethorpe et Sterling Ruby. En ce moment, à travers une sélection d’œuvres de Steven Shearer issues de sa collection, Charles Riva surprend par une exposition qui décoiffe.

Le Canadien a notamment représenté son pays à la Biennale de Venise en 2011 et figurait parmi les artistes présentés dans l’exposition collective ‘Intertidal’ au M HKA en 2006, consacrée à la remuante scène de Vancouver. Ici, le ton est décalé, la thématique sulfureuse ... Shearer nous plonge dans l’univers d’une sous-culture souvent décriée : le heavy metal. Ce genre musical émerge à la fin des années 60, et le moins que l’on puisse dire, c’est qu’il n’a pas toujours bonne presse. Et pour cause : une frange réactionnaire l’accuse de pousser les jeunes au suicide, à la désespérance,

au satanisme ... Le heavy metal est, en somme, à l’origine de tous les maux. Voilà qui n’est rien moins qu’un flot d’inepties quand on sait qu’il est avant tout question d’une mise en scène burlesque où guitares et batteries assourdissent le public sur un rythme percutant. Un vent de subversion souffle alors sur la scène rock. Cette petite révolution va bien au-delà de l’univers musical : de jeunes hommes s’identifient au heavy metal, arborant une longue chevelure ainsi qu’une tenue vestimentaire ‘provocante’ ... Il s’agit d’un mode de vie, un état d’esprit, une culture en soi.

MONDE EN MARGE

Une culture dont l’artiste se nourrit. Shearer collectionne frénétiquement les images issues de l’univers heavy metal, fréquente assidûment les boutiques spécialisées, recueille magazines et fanzines d’époque, explore les tréfonds d’internet, fouille les archives. En résulte une somme de visuels hauts en couleur d’un monde en marge qu’il n’a de cesse de s’approprier et d’interpréter sans jamais avoir peur de choquer.

L’impact, on le prend sitôt les portes de l’exposition franchies : aux cimaises est portée une reproduction à grande échelle d’une photo de presse, celle de la voiture accidentée d’un membre du groupe britannique ‘Bay City Rollers’. La démarche, la couleur jaune criarde n’est pas sans

Steven Shearer, 'Bunching & Shading', 2012, Inkjet print on aluminium, Edition 2 of 3 + 1 AP © Steven Shearer

rappeler la série des ‘Car Crash’ d’Andy Warhol. Une œuvre créée in situ reprend, écrits blanc sur noir, des titres de chansons pour le moins graves. Shearer avait déjà produit une œuvre sem-

blable, d’une taille plus imposante encore, face au pavillon canadien de la Biennale de Venise.

L’artiste fait preuve d’un grand sens de l’humour et ne manque pas de souligner le côté burlesque, qui n’est pas le moindre, du metal. Une des œuvres rassemble en un insolite pêle-mêle des photos typiques de l’univers heavy metal. On y retrouve dérision et mises en scène joyeuses, poussant loin la bouffonnerie. L’amateur averti reconnaîtra Alice Cooper en maîtresse sadomaso, un membre de Kiss, l’œil lubrique, tirant la langue devant les toilettes pour dames, ou encore Ozzy Osbourne au meilleur de sa forme. Ce panel bigarré qui nous interroge sur les limites du bon goût semble beaucoup amuser l’artiste.

Mais le Canadien ne se cantonne pas à l’humour potache, il se joue également de l’histoire de l’art et transpose ces figures androgynes aux longues chevelures dans un style proche de Munch. Les portraits sont d’une grande mélancolie, empreints d’un certain malaise.

Le heavy metal, un style si théâtral, si excentrique, permet bien des libertés. Si Steven Shearer s’en inspire, c’est pour mieux appréhender un sujet essentiel et éternel : la jeunesse.

Adrien COSTER

‘Steven Shearer’ jusqu’au 29 février 2016 à la Charles Riva Collection, Rue de la Concorde 21, Bruxelles. Ouvert me-sa de 12-18h30 et sur rendez-vous. www.charlesrivacollection.com

‘Ritualia’, achtste editie van ‘Ename Actueel’ bij Oudenaarde

EEN SCHONE GESTE

Toeters en bellen passen niet bij ‘Ename Actueel’, een parcours van hedendaagse kunst rond de archeologische abdijsite in Ename. ‘Ritualia’, gecureerd door de schrijver en HISK-directeur Oscar van den Boogaard, is misschien wel de meest intieme en persoonlijke editie ooit. Met werken van acht kunstenaars, onder wie ‘nieuwkomer’ Pierre De Buck, worden aftastende bewegingen gemaakt rond rituelen. Alledaags, spiritueel, mystiek? Denk ervan wat u wil.

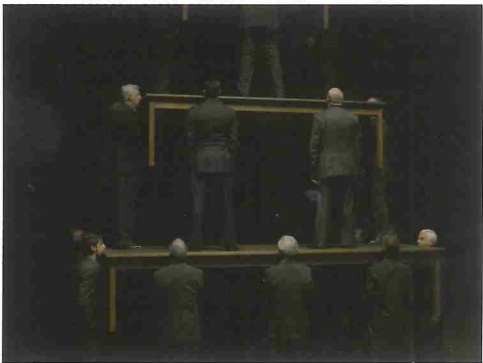
Christine VUEGEN

Eigenlijk is het een gedurfde editie. Geen enkele curator waagde het tot nog toe om rechtstreeks in te zoomen op rituelen. Het is een voor de hand liggend thema wegens de blootgelegde fundamenten van de afgebroken benedictijnenabdij, die in 1062 werd gesticht. Maar het is op een niet

voor de hand liggende manier ingevuld. ‘Ritualia’, het Latijnse woord voor rituelen, klinkt mooi en mysterieus. Zou Oscar van den Boogaard het woord door Google gejaagd hebben en, toen hij zag dat er alleen afbeeldingen verschenen van het gelijknamige gamma van Italiaanse badproducten, uitgeroepen hebben: ‘Ja, die titel zit goed’? Hoe dan ook, verwacht geen essay. Of hooguit een gevoelig essaytje. Het campagnebeeld is een scène uit ‘Stasis’ van Ruben Bellinkx. Die recente en reeds bekende film is metersgroot geprojecteerd in een hoge zaal van het in 2012 geopende Erfgoedcentrum. Mannen in kostuum staan rond een tafel, die ze tussen hun tanden omhooghouden. Geen digitale abracadabra, maar echt uitgevoerd. De donkere film glijdt geluidloos naar meer mannen met tafels en tot slot vormen ze een piramide. Een bizar ritueel van een geheim genootschap? “Een genootschap van mannen, zoals monniken of militairen. Mijn vader was militair”, vertelt de curator.

OPEN VERHAAL

Het mannengenootschap krijgt gezelschap van een aantal vrouwen, onder meer de twee vrouwen die stokstijf zitten te spuwen in de videodiptiek ‘Fountain of Youth’ van de IJlandse Jóhanna Kristbjörg Sigurðardóttir. Nog een opkomende kunstenaar die aan het HISK verblijft, is Jura

Ruben Bellinkx, 'Stasis', 2013, HD film © Ruben Bellinkx

Shust uit Wit-Rusland. Hij is op post met twee video’s en sculpturen over escapisme en purificatie met alcoholglazen, die gevuld zijn met afwasproduct. Van de Duitse Sarah Westphal is er niet meer te zien dan een foto van een gevonden vliegvanger met dode vliegen. Wat moet je daarmee, in deze context?

Zonder tentoonstellingstitel kan het bijna een lukraak samenraapsel lijken. Wel veel innemende werken. Op de archeologische site een echte bonsai en een namaakbonsai waar de Nederlandse Conny Kuilboer nog aan werkt in haar plantenserre. Ook nieuw is haar installatie ‘Zal je zorg dragen?’ op het Enameplein, een tafel vol bloeiende potplanten die hopelijk water krijgen van bewoners en bezoekers.

Op een muur het nieuwe werk ‘Flow’ van Joachim Coucke, een graffiti van internetkabels refererend aan o.a. de software Flow en het ‘darknet’. In het archeologisch museum de wondermooie film ‘Renunciation’ van de Letse Ieva Epnere over een jonge priester in Letland. Hij verzaakte aan zijn roeping als kunstenaar, maar niet helemaal. In de eeuwenoude kerk heeft de Belg Pierre De Buck, een ‘gelukkige buitenstaander’ die zijn werk altijd bij zich hield, de stoelen in concentrische cirkels geplaatst bij ‘The Ename marbles’, een schoolbordachtige lesteen met knikkers op de vloer. Het is een stille transformatie met diverse werken, zorgvuldig uitgevoerd en conceptueel dik in orde.

“Ik doe dit voor mijn plezier, als schrijver, vanuit mijn persoonlijke interesse voor het ritueel”, benadrukt Oscar van den Boogaard. “Het zijn werken die drijven om er zelf een verhaal van te maken. Wat betekent het? Laten we zoeken naar betekenis, in alle vrijheid.” Voor de kleine catalogus schreef hij ‘Het geschenk’, een persoonlijk verhaal, en in zijn inleiding citeert hij de benedictijn Anselm Grün: ‘Rituelen geven het leven structuur. (...) Ze stellen je in staat zelf te leven in plaats van te worden geleefd.’ Zo hadden we het nog niet bekeken.

‘Ename Actueel. Ritualia’ tot 18 oktober, vertrekpunt Provinciaal Archeologisch Museum (pam), Lijnwaadmarkt 20, Oudenaarde-Ename. Open di-vr van 9-17 u., za-zo van 13-17 u. www.pam-ename.be